СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 217. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 18-го вересня 1937. VOL. XLV. No. 217. Jersey City, N. J., Saturday, September 18, 1937. THREE CENTS

КОНСТИТУЦІЯ ЦЕ СВЯТА РІЧ, КАЖЕ СЕНАТОР БОРА

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора підкреслив у своїй промові, виголошеній у Конститюшен Гол з нагоди 150-ліття Конституції Злучених Держав, що американська конституція є освяченою і поробити в ній зміни може тільки сам нарід, і то тільки в такий спосіб, який є цею конституцією передбачений. Конституція, говорив Бора, забезпечує народові свободу. Вона дає народові законну владу і незалежне судівництво. Ось тому назвав Бора узурпаторами тих усіх, що намагаються поробити зміни в конституції в такий спосіб, який не є нею передбачений.

ТАМАНІ І СМИТ ПРОГРАЛИ.

НЮ ЙОРК. — Міські правибори виказали як на долоні, що престіж Тамані Гол падає щораз більше вниз. Кандидат Тамані Гол на посадника міста, себто сенатор Ковпленд, соромно провалився. Ковпленд не одержав теж републиканської номінації. З демократичної партії вийшов повним переможцем суддя Магоні. Републиканським кандидатом Комітету Злиття буде дотеперішній посадник Ля Ґвардія, що одержав при правиборах велику силу голосів. Виходить, що дійсні вибори будуть обертатись біля двох кандидатів: Ля Ґвардії і Магонія. Разом з Тамані Гол провалився теж Ал Смит, якому треба приписати нещасливе видвигнення кандидатури Ковпленда.

Виграв „Новий Розділ".

Як Ля Ґвардія так і Магоні заявилися за поперта „Нового Розділу", себто політики президента Рузвелта. Ковпленд і Смит виступали як противники цеї політики.

ПОШАНУЮТЬ ВЕТЕРАНІВ.

НЮ ЙОРК. — Посадник міста проголосив наступний вівторок „Днем Американського Леґіону". Заповів, що це буде день святочний, у якім буде звільнена від роботи вся міська служба. Візвав теж бизнесменів, щоб намагалися звільнити своїх робітників у той день від роботи, бо той день є призначений для патріотичних торжеств. Так хоче посадник міста повитати конвенцію Американського Леґіону, яка, мимоходом кажучи, буде теж для міста і добрим бизнесом. Обраховують, що ветерани стратять у місті коло 10 міліонів долярів. Посадник заповів, що конвенція ветеранів буде маніфестацією миру.

СПРАВА З КУ КЛАКС КЛЕНОМ НЕ ВГАВАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт і урядові круги таки добре стурбовані тим гаслом, що його викликують статті, які поміщує „Ди Пітсбурґ Пост Ґазет" у справі приналежности до Ку Клакс Клена Гюга Блека, щойно назначеного суддю Найвищого Суду Злучених Держав. Підносяться голоси, і то з боку самих сенаторів, що неможливо, щоб засідала в Найвищім Суді людина, яка визнає засади Ку Клакс Клена, бо ці засади противляться засадам американської конституції. Є й такі, що кажуть, що Блек ошукав сенаторів і суспільність, коли затаював свою приналежність до Ку Клакс Клена, коли його пропоновано на суддю Найвищого Суду.

КАЖЕ, ЩО БЛЕК БУВ ПО СТОРОНІ РОБІТНИКІВ.

КАНЗАС СИТІ. — Едвард Кітінґ, що є у Вашинґтоні редактором тижневика „Лейбор", каже, що він, як чоловік юнійний і римо-католик, не дасться захопити почуванням і не виступить проти Гюга Блека, назначеного суддею Найвищого Суду. „Лейбор" є органом 21 організацій залізничників. Кітінґ твердить, що проти номінації Блека виступає часописний маґнат Пол Блок, великий приятель Герста. Блок і Герст являються найзавзятішими ворогами робітників. А сенатор Блек виказував у сенаті злодійства в корпораціях публичного вжиткування, як теж боровся за приняття законопроєкту про мінімальну заробітню платню і максимальний час праці.

КОНСТИТУЦІЙНІ МАРКИ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — З нагоди 150-ліття конституції видано нові почтові трицентові значки. Продаватимуть їх тільки в Філядельфії.

БУДУТЬ РОЗБИРАТИ СПРАВУ ВОКЕРА.

НЮ ЙОРК. — Публична опінія таки заважує. Це можна пізнати і по тім, що внаслідок численних протестів ріжних місцевих організацій заряджено доходження в справі назначення бувшого нюйоркського посадника Джеймса Вокера міським урядовцем з поважною платнею. Ті, що піднесли закиди, матимуть нагоду їх представити підчас переслухання.

ПРОТИ ЗАРАЖЕНЬ ПО ШПИТАЛЯХ.

На 39-тій річній конвенції „Америкен Госпітел Асосієйшен" в Атлантик Сити лікарі виказували, що в дитячих шпиталях набавляються діти ріжних хвороб від практикуючих там лікарів, доглядачок, обслуги чи навіть кухарів, що, хоч хворі, доглядають дітей.

МІЖНАРОДНІЙ ЕСПЕРАНТСЬКИ ЗІЗД.

Міжнародній есперантський зізд відбувсь у Варшаві при участи 1,100 людей з цілого світу. На зізді було теж 9 українців. Підчас відкриття виголошували привіти представники ріжних держав. Представник Українського Есперантського Товариства з жалем зазначив, що від українського уряду, якого, на жаль, не маємо, привитати не може, але витає тільки від усіх українських есперантистів.

ВИСВЯЧЕННЯ РЕДЕМПТОРИСТІВ.

Єпископ Микола Чарнецький, гр.-кат. апостольський візитатор у Польщі, висвятив у Бельгії пятьох оо. редемптористів гр.-кат. обряду, а саме Василя Рудка, Филемона Курчаби, Стефана Козака, Петра Широго й Івана Леськовича.

ЯК ОШУКУЮТЬ ЕМІГРАНТІВ.

Еміграційний Синдикат подає такий факт ошуканства емігранта, що виїхав до Франції: Рільний робітник В. Ш. з Конті пізнав на базарі якогось родимця, з яким скоро запризнявся. Цю приязнь він дорого окупив. Незнайомий мабуть належав до шайки ошуканців, які ошукують емігрантів на виміні грошей, даючи за повновартісні гроші — безвартісні, давно стягнені з обігу рублі або марки, чи маловартісні грецькі драхми. Запропонував він Ш. виміну 1,000 долярів. Поправді ті гроші варта були 25,000 франків, одначе ошуканець заявив, що є в потребі і візьме лише 15,000 франків. Наївний еміґрант утішився такою трансакцією і без надуми зложив жадані гроші та навіть запросив ще ошуканця на обід. Коли ж опісля пішов до банку, щоб виміняти з добрим зарібком банкнот, зо страхом довідався, що це не 1,000 долярів, лише грецький банкнот, що представляє вартість... 180 долярів. Віддав справу поліції, але по ошуканцеві і слід застиг.

РЕГУЛЯЦІЯ ВОВНИ І КІНИ.

На терені стрийського і жидачівського повіту переведуть більші роботи при регуляції рік Вовни і Кіни з допливами. Роботи обіймають кільканадцять громад на просторі кількадесятьох кільометрів. Кошти в сумі коло 360 тисяч зл. покриє почасти державний скарб, почасти воєвідське самоврядування при допомозі самоврядних союзів у Стрию та Жидачеві. Міністерство рільництва і внутрішніх справ затвердило вже технічні розпорядки у справі регуляції згаданих рік.

ВІЙСЬКОВІ ОРГАНИ САБОТУЮТЬ ВИБОРИ КОМСОМОЛУ.

У звязку з виборами нових органів „Комсомолу" „Комсомольська Правда" пише, що переведення виборів у комсомольських військових організаціях зустрічається з перешкодами і трудношами багатьох наставників. Найчастіше практикованим способом саботування виборів є визначування у дни виборів комсомольцям варти, дижурів і т. д. У багатьох військових одиницях взагалі не відбулися з цих причин вибори.

НОВИЙ КАЛЕНДАР У СОВЄТАХ.

Совєтська преса подає, що окрема комісія совєтської Академії Наук веде праці над редаґуванням нового безбожницького календаря. При редаґуванні нового календаря совєтські „вчені" стосують такі методи:

Дні тижня не мають ніяких назв. Таксамо місяці. Від 1937 р. будуть наново обчисляти літа. Дотеперішню систему обчислювання літ від народин Христа зліквідують. Час від народин Христа до 1937 р. дістане назву „капіталістичного періоду". Новий календар матиме тільки 30 днів. Комісія висунула пропозицію назвати неділю „Сталін", суботу — „Ленін". Місяці мають називатися на підставі важніших подій з історії революції.

Цю нову комісію зорганізували на окреме домагання Сталіна. У склад тієї комісії входять представники совєтських безбожників. Можливо, що новий совєтський календар увійде в життя вже від жовтня ц. р.

АВАНТУРА У ЛЬВІВСЬКІМ ТРАМВАЮ.

На площі Голуховського всіла до трамваю якась жінка і, побачивши на лавці якусь іншу жінку, кинулась на неї і почала її бити. Не помогла ні інтервенція пасажирів ні кондуктора — війна двох пасажирок не вгавала. Щойно інтервенція поліції положила край авантурі. На комісаріяті виявилося, що напасниця, жінка трамвайова, помилилась, бо взяла пасажирку за любовницю свого чоловіка. Тому, що нападена не хотіла цього вияснення зрозуміти і заповіла судову скаргу, — ціла авантура опиниться в суді.

ВИКРИЛИ ЖАХЛИВИЙ ЗЛОЧИН.

Під Варшавою в селі Мали Буковец викрили жахливий злочин, що його виконали малолітні хлопці над своїм малолітнім кревняком. Зі ставу виловили трупа 5-літнього Куліша Райнгольда, сироту, який був на вихованні у своєї тітки. Хлопчина мав записане, по мамі 10-морґове господарство. На цім мав потопельник сині слідн. Слідство викрило, що хлопця вдушили у воді і втопили 10-літній Вальдемар і 11-літній Ришард Роснер, його кревняки, за намовою матери, яка їм дала по 2 злоті. Цілу злочинну родину арештували.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ГОСПОДАРКА.

„Ізвєстія" повідомляють, що до Москви приходить що дня 170 ваґонів ярини й овочів, з чого 120 ідуть до склепів, 50 ваґонів не вивантажують зовсім і ввесь товар гниє у ваґонах. Це явище загальне для цілої совєтської держави. Минулої зими зігнило у маґазинах коло міліона тон барабель, не говорячи вже про ярину та овочі. А тимчасом десятки міліонів населення голодують.

„ІСТОРІЯ СССР".

Комісаріят освіти видав обіжник про введення в усіх совєтських школах науки історії СССР. Обіжник вияснює, що цей предмет повинні виклади ти як історію Московщини, звертаючи притім теж увагу на історію інших народів, що входять у склад СССР. Треба відмітити, що історії не вчили у совєтських школах від жовтневої революції і СССР досі не має підручника історії, хоч комісаріят освіти визначив два роки тому нагороду у висоті 10,000 рублів за написання підручника історії.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЖИДІВСЬКОГО БАНКУ.

В окружному суді у Львові відбулася розправа проти бувшого директора зліквідованої банкової кооперативи у Львові, Лявтерштайна, що управляв фальшивий продаж облігацій на шкоду своїх клієнтів. Його засудили на рік вязниці з приміненням кари на три роки. Від закиду спроневірення виграної суми 10 тисяч, яка впала на будівельну облігацію, Лявтерштайна увільнили.

ТРАГІЧНЕ КОХАННЯ І САМОВБИВСТВО ГІМНАЗІЙНОГО АБСОЛЬВЕНТА.

У Сяноці трапилася трагічна подія, яка закінчилася смертю молодого чоловіка. 24-літній Антін Куньчик закохався в молодій дівчині, яка відмовлялася вийти за нього замуж. Одного дня Куньчик рішився відбути остаточну розмову зо своєю дівчиною. Коли дівчина знову відмовилась вийти, вийняв пістолю і хотів вистрілити. Пістоля затялась і дівчина наробила крику. Тоді закоханий утік. Щойно по 2 годинах вернувся знову до мешкання коханої і вистрілом у висок відібрав собі життя.

В БЕЗКОНЕЧНІЙ ЧЕРЗІ.

Комуністи й інтеґралісти в Бразилії це — вогонь і вода: де тільки зустрінуться, гаряча полуднева кров кипить і... ллється на брук. Останніми часами було у Ріо де Жанейро кілька сутичок, зкотрих вийшло кільканадцять поранених і не обійшлося без убитих.

ДОЛЯ РОБІТНИКА.

Два робітники мили вікна в місті С. Павлі (Бразилія) на 12-му поверсі. В одного з них закрутилась голова. Відрухово вхопився за товариша праці й обидва зірвалися вниз. Один убився на смерть відразу, а другий, смертельно потороцений, іще бориться зі смертю в шпиталі.

НЕДОПУЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АТЛЕТИЧНОЇ ДРУЖИНИ ДО ФРАНЦІЇ

ПРАГА. — Офінор повідомляє з Праги, що місцеві українські й чеські спортові кола дуже здивовані несподіваним недопущенням української атлетичної дружини на всестудентську Олімпіяду в Парижі. Українські студенти, які в цім році здобули першенство у високошкільних змаганнях у Празі, дістали від організаційного комітету запрошення нарівні з іншими й уже поробили всі приготування для подорожі, як несподівано французький консулят відмовився дати їм візи. Згідно з одержаними інформаціями, таке рішення французької влади сталося внаслідок інтервенції большевиків, які мають тепер у Франції великі впливи та бояться, що можливий успіх українців зверне на них увагу преси та громадянства.

МОСКОВСЬКА ПРЕСА ЗАХОПЛЮЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКИМ ТЕАТРОМ.

МОСКВА. — Московська преса захоплюється виставами українського національного театру імени Шевченка, який тепер обїздить Росію, і підкреслює, що цей театр є єдиний у своїм роді, бо він може однаково виставляти як драми, так і опери й оперети. Театр цей засновано з ініціятиви українських артистів за часів Центральної Ради і до нього ввійшли найкращі тодішні артистичні сили. За часів гетьмана та Директорії він зробився Українським Національним Театром і обєднував у собі більшість тогочасних українських артистичних сил. По відвороті українського уряду большевики розігнали театр, а артистів поділили між полки червоної армії, щоб вони своєю грою розважали красноармійців. У 1924 році знову відновлено театр і він тепер існує як державна установа. Театром керує Нухим Соломонович Йофе.

ЧЕРГОВІ ЗАВЕЗЕНИ ВОЛТЕРА ДЕНІЯ.

ПАРИЖ. — У своїй черговій статті про совєтський Союз Волтер Дені говорить, що фактично в Совєтах мало справжнього, наукового комунізму, бо ціла система обернулася в крайньо капіталістичну, з тим, що власником капіталу є держава і бюрократична кліка. Вона в неймовірний спосіб використовує робітника, забираючи йому надвишку вартости, проти якої Карло Маркс створив свою науку. Він говорить: „У Совєтах цю надвишку зуживають на те, щоб розбудовувати капіталістичні добра, щоб закладати військові заведення і множити армію, бюрократів, які правдоподібно забирають більше надвишки з праці робітників ніж кляса власників у капіталістичній системі. Ненормально високий відсоток праці робітника мусять витиснути, щоби покрити непродуктивність і марнотратство марксівської соціялістичної системи, яка хоче всю продукцію, малу й велику, віддати в руки уряду".

ЄПИСКОП ЧАРНЕЦЬКИЙ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — До Англії загостив апостольський візитатор, преосв. Чарнецький. Його запрошено до Ливерпулу на посвячення найбільшої католицької катедри в Англії. Підчас посвячення він відправив архиєрейську Службу Божу. Архиєпископ Ливерпулу розіслав по цілій архидієцезії окремого листа, запрошуючи священиків і мирян на ту „превгарну літургію східнього обряду". Українська кольонія в Менчестері взяла живу участь у святі, висилаючи з Менчестеру свій церковний хор, що складався з 70 осіб. Разом з преосв. Чарнецьким приїхав до Англії також о. Л. Боський із Брисели. В неділю, 29 серпня ц. р., відправив преосв. Чарнецький архиєрейську Службу Божу в Менчестері для тамошньої української кольонії. Англійська преса подала обширні звідомлення про це свято, про самого єпископа Чарнецького і про менчестерських українців. — (Укбюро, Лондон).

ЛЮБКА КОЛЕССА ПРИЙДЕ ДО ЛОНДОНУ.

ЛОНДОН. — Лондонське концертове бюро Гольта повідомляє, що як минулого року так і цього воно запросило на низку концертів нашу славну пяністку Любку Колессу. Перший її концерт має відбутися 5 листопаду в Гротріян Гол. Англійська публика, яка знає українську пяністку з її попередніх виступів, високо цінить її гру.

ПОМЕР СПИРИДОН БАНЬКОВСЬКИЙ.

ЛЬВІВ. — У Львові помер 18 серпня ц. р. в 84-му році життя емеритований радник львівського маґістрату Спиридон Баньковський. Покійник був великим українським патріотом. Дуже щиро цікавився долею українських інвалідів і був одним з перших членів УКТОДІ. Своє майно записав „Народній Лічниці", а крім того жертвував по 1,000 злотих на такі українські товариства: УКТОДІ, Рідна Школа, Українська Захоронка, Просвіта, Сокіл і Ремісничa Бурса.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОМУНІСТИЧНА КОМЕДІЯ

Московський кореспондент „Ню Йорк Таймса", Гаролд Дені, що виїхав до Парижа, щоби післати до цієї ґазети свої спостереження про Росію без потреби піддавати їх під розгляд большевицьких ґазетних цензорів, кидає в цих кореспонденціях багато цікавого світла на преріжні питання, а між іншим на питання, яке в цей тиждень конституції може найбільше цікавити нас в Америці, питання конституції.

Передівсім уже цей факт, що кореспондент ґазети потребує виїжджати поза границі краю, щоб сказати свобідно свою думку про край, є сам собою освітленням тих конституційних свобід, що, мовляв, ними тішиться громадянин совєтської републики. Конституційні вольности, якщо вони справді мають мати сутню вартість, мусять між іншим містити свободу преси, себто свободу висказувати свобідно в пресі свої думки, хочби критичні до уряду. Де цієї свободи нема, там нема властиво ніяких свобід, а є лише самоволя уряду.

Починаючи одну зо своїх кореспонденцій, присвячену спеціяльно питанню демократичности большевицької конституції, Гаролд Дені відразу називає це іронічним парадоксом, що саме в той самий час, як у світі говориться так багато про нову, нібито демократичну конституцію советів у Росії арештують і розстрілюють масово людей. У цій новій „Сталінівській конституції", так широко розхваленій большевицькими агентами, є постанова про свобідний вибір усіх органів держави, від найнижчого до найвищого, а тимчасом людей карають найтяжчою карою за одну хіба провину, а саме за те, що вони чимось не подобались верховному диктаторові. В новій конституції говориться про незайманість особи, а тимчасом людей займають на приказ уряду. Конституція каже, що нікого не вільно арештувати, хіба на приказ і рішення суду, а тут не тільки арештують, але й розстрілюють людей без приказу і рішення суду, просто на приказ тайної поліції. За прикладом англійської конституції говориться про тайність приватної кореспонденції й про ненарушність приватного мешкання, але большевицька поліція переловлює листи і вломлюється в приватні мешкання, не зважаючи на конституцію.

Як це могло статися, що сто пятьдесять міліонів людей можуть зносити цього роду глузування цинічного уряду? Пояснення цього факту можна знайти хіба в історії народів, що мали нещастя підлягати нині большевицькому, а передтим царському самодержавію. І до свобід та до безправства люди привикають довгою практикою. Якби не довгі віки безправства під царями, то народи Росії інакше поводились би під большевицькими диктаторами. Звикли вони так до безправства, що здавалосяб зайвим булоб навіть обіцювати їм конституцію на папері. Коли одначе большевики бачать тепер потребу обіцювати конституцію, то це тому, що як знаємо з історії царату, самодержці чуються непевні на плечах угнетених і пробують їх заманити пустими обіцянками. Як такий обман кінчиться, історія царату теж нас повчає.

ДЕЩО З ДУМОК Т. Ґ. МАСАРИКА

Повинна рішати воля народу!

З промови Масарика в Америці:

„Після того, як стільки крови пролилося, ніхто не повинен заперечувати волі народу на підставі граматики, історії чи економічних інтересів".

Федерація, але спершу свобода народів.

Покликуючись на американського президента Вилсона, що „народові не вільно накидувати ніякої державної суверенности, під якою він не хоче жити", Масарик твердить:

„Передумовою справжньої федерації є свобода народів, що федеруються: вільні народи самі вирішать, чи вони бажають федеруватись, і з ким".

Українці можуть відокремитись — у всякім випадку.

Чи у випадку, як українську мову визнаватимуть навіть тільки наріччям російської мови, мають українці (малоросіяни) право відокремитись від Росії? На це відповідає Масарик ось так:

„Йде про те, чи є українці окремим народом, чи тільки російським племям; чи є малоруська (українська) мова окремою мовою, чи тільки наріччям російської. Навіть фахові мовознавці (і словянські) щодо цього неодинакової думки. За аналогією з іншими народами можна сказати, що україні й у тому випадку, колиб їхня мова була тільки наріччям, можуть від москалів відокремитися з інших причин: господарських, суспільних і політичних. Політична самостійність не керується тільки мовою, як найкраще це доводять самостійні німецькі держави. Що має силу на Заході, має силу і на Сході".

Українська влада дала Масарикові все, чого він потребував.

Формуючи чеські леґіони в Україні в 1918 р., Масарик мусів бути у звязку з Українською Центральною Радою, від якої діставав завжди повне попертя в своїх змаганнях, хоч вона знала, що він не визнавав IV. Універсалу, яким Україна проголосила цілковите відірвання від Москви. Про це пише сам Масарик таке:

„Українці хотіли ще й надалі давати нам усе: вони справді давали, чого ми потребували".

Визнавав Україну республікою, хоч у російській федерації.

У своїй різдвяній статті з 1918 р. писав Масарик, що для чехів має „далі рішальне значіння Україна та її правне положення в російській федерації", підкреслюючи зокрема таке:

„Ми Україну та її республіку визнаємо і через це є дана можливість установити для нашого війська на українській території добрі й приятельські відносини".

Повна незалежність і для українців як вислід війни.

На мітінгу поневолених народів, що відбувся 12. грудня 1917 р. в Києві, на якім головним референтом був Масарик, принято резолюцію, виголошену теж українською мовою, в якій сказано:

„Кінцевим вислідом сучасної великої війни має бути обєднання поневолених і пошматованих народів.

„Не буде тривкого миру, доки поляки, чехословаки, румуни, югославяни, українці й італійці не здобудуть повної незалежности і національної соборности".

Про революцію.

Масарик визнає революцію як засіб соціяльної і політичної боротьби. На цю тему пише він таке:

„Революція може бути одним із правильних і необхідних засобів. Тоді вона є морально виправдана, може стати моральним обовязком.

„Справжня революція є революцією реформістівською і тому оборонці та провідники революції завжди підкреслювали, що революція мусить бути підготована розумом, що лише продумані і пляномірно переведені резолюції досягають бажаного успіху".

Большевизм — це патольогічне явище.

Масарик уважав большевизм соціяльно - патольогічним явищем, типово московським, чим теж пояснює злочинне газардування людським життям з боку большевиків. Він називає большевиків дилетантами, що вчаться, як казав Ленін, шляхом помилок. Та, каже Масарик, ці помилки означають „тисячі і тисячі людського життя, зайво знищеного".

Масарик характеризує большевиків ось так:

„Большевик — це російський монах, схвильований та спантеличений фаербахівським матеріялізмом і атеїзмом. Напівосвіта була нещастям старої Росії; вона є нещастям і совєтської Росії.

„Так звана диктатура пролетаріяту є абсолютистичним режімом незначної меншости; хотячи, чи не хотячи, большевики продовжують царський абсолютизм".

Масарик про жінку.

Масарик визнає, що він мав щастя мати за дружину таку особу, якої „безкомпромісовість та правдивість" мали на нього величезний вплив і допомогли йому схопити зміст життя і його політичні завдання. Про відношення між чоловіками і жінками писав він між іншим таке:

„Я не бачу ніякого перевищення чоловіків над жінками: ані розумового, ані морального, ані фізичного, або, принаймні нервового; лише припускаю в чоловіків більш розвинені мязи.

„Кохання і подружжя це звязок здорових душ у здоровому тілі. Подружжя для жінки і чоловіка має бути найвищим розвитком. У подружжі починається нове життя й продовжується в надіндивідуальному розвитку".

Жінці заповідає Масарик велику будучність, бо будуча культура буде вже витвором не лише чоловіка, але й жінки.

Масарик до епископів.

Будучи президентом держави і витаючи нововисвячених епископів для Словаччини, сказав Масарик у привіті таке:

„Не можу не згадати Христових слів: Бог є любов. Хтож каже, що любить Бога, а брата свого ненавидить — той бреше".

Не милостині, а справедливости.

Заявляючися за новий соціяльний лад, щоб усунути злидні, Масарик писав:

„Кожна порядна людина, а зокрема робітник, не хоче милостині, а вимагає справедливости".

І не може бути так, як бувало, що:

„Християнську любов до ближнього здійснювано соціяльно - політично, здебільша як добродійство та милосердя, але соціяльні нерівности і залежність мас таки визнавано".

Звязує релігію з гуманністю.

На ту тему читаємо в творах Масарика таке:

„Нещастя нашого часу в тому, що ми визнаємо й релігію минувшини й сучасности, але й то лише словами.

„Ідея гуманности міститься в ідеї релігійній.

„Треба кожному мати зміст життя. Релігія — найважніший чинник у житті людини. І людина в розвитку релігії — рушійна сила; бо коли людина і цілі народи розвиваються, то розвиваються і релігії, повстають вимоги щораз вищої моралі".

Основи політики.

Як розвивати народні сили? Про це пише Масарик таке:

„Щоб забезпечити успіх народнього розвитку, насамперед треба піднести самий народ морально, інтелектуально та матеріяльно. Для цього потрібно не тільки скинути з себе кайдани, але передівсім зібрати докупи всі свої внутрішні сили. Організація всіх наших сил — це основа нашої політики. Наша зверхня політика тільки тоді матиме успіх, коли постійно будемо старатися зміцняти наші внутрішні сили.

„Коли чеський нарід розрісся, став дужий, то мусимо поділитися на ріжні партії; з них кожна піде своїм шляхом. Такий поділ на партії вийде тільки на користь цілому.

„Треба будувати суцільну чеську культуру; любити можна і те, що ми критикуємо; політика мусить бути моральна, бо не може бути справедливої політики; коли не буде справедливости в житті окремих одиниць суспільства.

„Наше питання, чеське питання, це або світове питання, або ніяке питання.

„Хто політично свідомий, мусить сам насамперед чесно виконувати все те, чого він вимагає від держави, народу і суспільности.

„Треба державу розуміти конкретно й реально: народ-держава, а не держава-народ.

„Хоч політична адміністрація держави, що централізує й контролює, має велику вагу й силу, то не сильніша вона від релігійних, освітніх, наукових, моральних і взагалі культурних змагань та прагнень. Для суспільсттва, для народу ці ділянки культурного життя, ці основи його життя важніші від одної його частини — від політичної діяльности.

„Треба пізнати самих себе, треба ліпше пізнати свою минувшину, своє місце серед народів і держав, пізнати свої потреби, прагнення, вимоги доби й тоді вибирати свою тактику.

„Ні одна сила цілого світу, хочби ці сили зєдналися з цілим пеклом, не вдержить освіченого, благородного та смілого народу в ярмі, в рабстві.

„Вся справа в тому, щоб ми самі собі наказували, а не чужі".

Додаток: Як часами приймали науку Масарика.

Сьогодні Масарик є у чехів геройською постаттю. Та бували довгі часи, коли його оплюгавлювано в найгірший спосіб за його засади. Тоді писали, що „досить уже чехам його наукової праці", вживаючи таких зворотів: „Іди від нас ік бісовому батькові, поганий зраднику!" Або: „Позабудь, що ти народився від чеської матери, що ти ходив по чеській землі". Або „Ми тебе відлучаємо від нашого народнього тіла, як гидку болячку". Або: „Я вірю, вас не народила чеська мати, а почварна змія, що злом палає, що над нашою головою крилами лопоче; вона ще раз-у-раз прагне чеської крови в данину. Геть, наволоче, геть!"

Та тепер, як читаємо в часописах, ховають тлінні останки Масарика з такими почестями, з якими не ховалиб ніякого монарха. Над його домовиною склонив голову ввесь чеський нарід, як над тим, що його визволив з духової й національної неволі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня в годині 2-гій пополудні, в гали церковній при Рузевелт Евню. На ці збори мають явитися всі члени, бо маємо важні справи до полагодження, як також справи балю і вибір комітету до балю. Напоминаємо довгуючих членів, щоби цього місяця вирівнали свій довг, бо впротивнім разі будуть суспендовані — Гр. Волянський, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

К. Чапек.

ПАПУЗЯЧИЙ ПРОЦЕС

У каварні судових репортерів зявився одного дня дивний чоловік. Називався він Галена і ніхто не знав, з чого він властиво живе. Говорив він про себе, що не скінчив правничих студій, але має зате окремі здібности. А саме, вміє він „винюхувати" найбільш емоційну сензацію, наслідувати підсудного, оборонця і свідка та виголошувати знамениті промови.

Коли судові репортери ствердили, що він справді має такі здібности, ввійшли в постійний звязок із ним. За кожну шпальту мав він дістати т. зв. судову таксу, і за окремі щасливі випадки додаткову нагороду.

Довший час все відбувалося в найкращому порядку і читачі мали змогу насолоджуватися що дня новою сензацією. Одначе одного дня...

Одного дня появилася в шістьох часописах така нотатка:

„Один старий парубок ворогував від довшого часу зо своєю сусідкою, поважною вдовою. Парубок купив собі папугу і навчив її, щоб на вид сусідки викрикувала: „Фурія! Фурія!" Вдова внесла скаргу до суду про зневагу чести. Суд признав, що підсудний осмішив прилюдно позовницю і засудив його на 14 днів арешту та на заплату судових коштів".

Кілька днів пізніше дістали всі часописи такий урядовий комунікат:

„Міністерство домагається вияснення, перед яким судом відбулася розправа за зневагу чести. Присуд неважний, бо інкримінованих слів ужив не підсудний, тільки папуга. Крім цього не доказано, що згадані слова торкаються позовниці. Тому міністерство хоче ствердити, який суд розглядав згадану справу, щоб почати відповідне слідство."

— Чоловіче, алеж ти нам досолив! — бідкалися зібрані того вечора в каварні репортери. Галена був обурений: — Мій присуд неважний? Отже докажу, що так не є.

З великого жалю Галена впився. Потім велів подати собі аркуш паперу й написав величезний меморіял, в якім доказував, що присуд справедливий. Бо нема сумніву, що підсудний виховав свою папугу тільки тому, щоб образити свою сусідку. Папуга не була підметом діяння, тільки інструментом у руках підсудного.

Цей меморіял написаний у знаменитій формі вислав Галена до міністерства.

Очевидно не дістав відповіди, що його невимовно пригнобило. Бідолаха змарнів і зовсім щез із товариського життя. Не бачили його цілі тижні. Аж одного дня знову зявився, веселий та радий, і заявив:

— Скарга проти мене вже знесена. То була робота! Просто годі повірити, щоб стара жінка була така ввічлива.

— Хто, що? — запитали хором репортери.

— Отже я купив собі папугу, — заявив Галена. — Я навчив її слів: Фурія! Відьма! Вуличниця! То була робота! Але тепер маю з папугою клопіт. Та ідіотка не хоче рішуче ображувати моєї сусідки. До всіх без винятку кличе постійно: Фурія, вуличниця! — тільки до неї ні! Думаю, що робить те зо злоби.

Галена випив душком пиво і говорив дальше:

Я мусів хопитися іншого способу і як тільки побачив я стару жінку то відчиняв нагально вікно:

— Ти фуріє, ти вуличнице! — кричала моя папуга.

Та тепер станьте і дивуйтеся: стара усміхнулася і заговорила:

— О, мій Боже, яке це миле сотворіння!

Чотирнацять днів мусів я переконувати її, заки вона рішилася внести проти мене скаргу. Одначе я мусів приректи їй згори, що сам платитиму всі кошти процесу.

Галена затирав із радости руки:

— Тепер побачите, чи мій присуд був справедливий, чи ні.

До дня процесу був Галена дуже схвильований і нетерпеливий. Перед судом гідно поводився. Виголосив нагальну промову проти себе, покликав на свідків всіх мешканців дому на обставину, що образа була дошкульна, прилюдна й у висліді домагався гострої кари. Старий добродушний суддя погладив бороду і заявив, що мусить переслухати папугу. Тому процес відложили.

На чергову розправу привіз Галена з собою папугу. Птах глипнув здивований на секретарку й заверещав на ціле горло:

— Ти фуріє, ти вуличнице!

— Це мені вистачає — заявив суддя — на підставі зізнань папуги бачу, що образливі слова торкалися не тільки позовниці.

Папуга глипнула на нього й заверещала:

— Ти вуличнице!

— Крім цього ясно, — говорив далі суддя, що папуга вживає інкримінованих слів до всіх осіб без ріжниці полу. Отже не можна ствердити наміру образи.

Галена зірвався, якби його гадюка вкусила.

— Високий суде! — протестував — образа полягала в тому, що я відчинив раптом вікно в менті, коли переходила позовниця...

— Відчинення вікна є без сумніву підступом, одначе не є образою. Не можу вас засудити за те, що ви відчиняєте вікно. Я приневолений проголосити звільняючий присуд.

— Високий суде, зголошую апеляцію! — крикнув обурений Галена, схопив клітку з папугою і вибіг із салі.

Не знаю, чи Галена справді апелював, одначе знаю, що щез у невиясненний спосіб, якби його земля проковтнула. Тут, то там бачили його як сновидався по вулицях і голосно щось із собою говорив. Чув я, що час до часу посилав до міністерства палкі меморіяли п. з. „Папузячий процес". Судовим репортерам не доставляє матеріялу, імовірно, тому, що стратив уже віру в закон і справедливість.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВАГА ПРАВДИ.

Сидні Гук, професор фільософії в Нюйорськім університеті, написав до нюйорського тижневика „Нейшен" критику нової книжки американського комуніста Алберта Вайсборда з сензаційним заголовком „Добуття влади: Лібералізм, анархізм, синдикалізм, соціялізм, фашизм і комунізм".

Каже Сидні Гук, що Вайсборд у своїй книжці пише, що відомий у цілому світі фільософ - виховник, проф. Джан Дюї, перейшов останніми часами з табору лібералізму до табору фашизму. Цю заяву Вайсборд доказує цитатом одного речення з книжки Джана Дюї „Лібералізм і суспільна акція", в котрім Дюї буцімто сказав, що свобода це звільнення від **минулих** здушуючих сил.

Сидні Гук наводить цитоване речення з книжки Дюї й показує, що Дюї сказав, що лібералізм це звільнення від **існуючих** сил, а в наступнім по цьому реченні Дюї сказав, що деякі ліберали нині готяться бути бабою - повитухою для американського фашистівського капіталізму.

Доказавши в цей спосіб фальшування чужих слів, Сидні Гук питається: Якого політичного проводу можна сподіватися від людей, що свої політичні висновки опирають на цього роду виводах?

ПРАВДОМОВНІСТЬ.

Справа правдомовности цікавить усіх людей. Цікавляться нею й у нас, коли „Нова хата", український „двотижневий журнал для плекання домашньої культури", що виходить у Львові, в своїм числі за серпень 1936-го року подала *була цілу* статтю про те, як виховувати дітей на правдомовних.

Галина Корчинська, авторка тої статті, видно вважає, що всяка людина хоче бачити довкола себе правду, а батьки хочуть, щоб їх діти говорили правду, хочби це мало потягнути за собою життєві невдачі. Вона видно вважає, що правдомовність у дитину вщіплюється. Десь по 4-тім чи 5-тім році життя в дитині може зявитися нахил до обдуманої й упертої брехні, а розумний виховник потрапить не дати цим зародкам розвинутися. Люди, що не відзначаються правдомовністю, це люди, котрих зле виховали.

Це мабуть теж кидає світло на висновки Сиднія Гука про вагу правдомовности для політичного проводу: політичні провідники, що забріхуються, не можуть як слід вести свого політичного руху, бо, як показує їх брехливість, вони — люди, що під суспільним оглядом не доспіли. Громадянська доспілість вимагає правдомовности.

НЕПРАВДА Й ПОМИЛКА.

Один з редакторів англійського тижневика „Джан О'Лондон'с Віклі" написав був недавно в своїй статті про мовні справи, що англійська поговірка „цей чоловік не запалить ріки Тамізи" є перекрученою латинською поговіркою. Мовляв, її вживали ще в старинням Римі в такій формі: „Цей чоловік не запалить ріки Тибра". Виходило, що англійці взяли просто старинну латинську поговірку, а лише римську ріку Тибр заступили англійською рікою Тамізою.

Кілька днів по тім, як у згаданому тижневику поміщено цю замітку, один з читачів тижневика написав до редакції лист, у котрім доказав, що старинні римляни не мали такої поговірки про недійбних на видумку людей, та що ця нібито латинська поговірка про ріку Тибр знайшлася вперше в одній латинській комедії з римського життя, написаній одним англійцем в новіщих часах. Видно, цей англієць хотів посмішити людей та перевернув відому англійську поговірку на латинську мову, підставляючи притому на місце ріки Тамізи італійську ріку Тибр.

У наступному числі згаданого тижневика автор першої статті подав докладно про свою першу статтю, навів дослівно лист дописувача, а потім заявив, що він видно помилився й додав, що йому приємно подати це до публичного відома.

„ФАКТИ И ВИГАДКИ".

Під таким заголовком приносить „Америка" з 14. вересня другу статтю о. д-ра Миколи Копачука, в котрій говориться паки й паки про допис гром. Калини в „Свободі" з 9-го серпня. У своїй статті про цю справу о. Копачук полемізує з дописом „Свободи", причім називає допис статтею й, не подаючи імени дописувача, приписує його редакторам „Свободи".

У „Свободі" з 28-го серпня редакція „Свободи" звернула увагу о. Копачукові на його поведінку.

В „Америці" з 14-го вересня о. Копачук у другій статті каже, що „замісць виказати ясно, в чому я властиво помилився, обороняючи Рідну Школу, вони виповнили аж дві шпальті з верхом лайками й напастями на мою особу". І ще раз нема ні словом сказано, що те, що він назвав статтею редакторів „Свободи", було дописом виразно по імени названого дописувача.

МАСАРИКОВА ДЕВІЗА.

О. І. Бочковський каже в своїй книжці „Т. Г. Масарик: Національна проблєма та українське питання":

„Девізою Масарика в громадському життю було гуситське гасло: „Верітас вінціт" (правда перемогає). Тому він рішуче і безкомпромісово поборював яку-небудь брехню, навіть колиб вона була освячена національною традицією".

„Девіза" — слово латинського походження. Як каже „Словник чужомовних слів, виразів і приповідок", зложений О. Скалозубом, під девізою розуміємо „слово або вислів, що містить у собі правило або провідну думку".

Звісно, девіза „правда перемогає", що її Бочковський називає гуситським гаслом, гасло не самих тільки гуситів.

ЩО ВАРТ ТАКА ДЕВІЗА.

Масарик любив хвалитися правдою своєї пропаганди. Вернувшися з заграниці до краю в 1918-тім році, він говорив про свою діяльність поза границею: „Таксамо я тут стверджую, що за ввесь цей час (себто впродовж світової війни) ми не вживали ані одної неправди проти наших ворогів, ані одної з т. зв. дипльоматичних хитростей; така чесна політична боротьба, така чесна революція, я насміюлюся це сказати, ледве чи буде це переведена".

Цікаво булоб протитати якусь студію про те, наскільки правдиві ці слова Масарика і, якщо вони правдиві, що варт була ця девіза практично.

Найліпший доказ.

— Пане Поліновський, як думаєте, чи ваш синок іще не замалий, щоб учився грати на фортепяні? Чи він виявляє якийсь музичний талант?

— Моя жінка і я твердо в те віримо. Кожний раз, як тітка Евфрозина грає у нас на фортепяні, малий збиточник затикає собі вуха!

СВІТЛІ РОКОВИНИ

(900-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ ПРОГОЛОШЕННЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІЇ ЦАРИЦЕЮ УКРАЇНИ)

Почитання Пречистої Діви Марії в нашому народі таке давнє, як і давнє християнство в Україні. Численні Божі храми, що скрізь по Україні побудовані вже в найдавніших княжих часах, — це без сумніву твердині нашої культури, це наша історична слава. Але понад усі матеріяльні цінності є одна велика духова цінність, що від княжих часів перетривала всі лихоліття і дожила нинішніх часів. Це віддання князем Ярославом Мудрим усього українського народу й столичного города Києва під покрову Пресвятої Діви Марії.

Це глибоке довіря князя Ярослава Мудрого до покрови Пресвятої Діви є найкращим показником тієї великої віри, що вже тоді була в Україні. Подумати тільки: Україна в найбільшім розквіті, в сяєві найяснішої слави, відома по всій Европі як сильна держава; князь Ярослав, посвоячений з ріжними пануючими родами в Европі; переможна армія вкрила честю і славою прапор української держави; всі українські землі зібрані під одною княжою булавою. Та Ярослав, свідомий без сумніву свойого державницького генія, не йде слідами римських цезарів, що, добувши світової слави, насилу вкривали, а радше хотіли вкривати себе божеською славою. Ярослав цього не хоче; він вповні вдоволяється своїм батьківським княжим титулом і поза честю українського „кагана" більшої чести собі не бажає. Він перевищає умом римських цезарів. Знає, що один є цар на небі й одна цариця „скора на помощ християнам". І, хоч доконав надзвичайно сильного, як на тодішні часи, укріплення столиці, бо обвів її високими й грубими мурами, а в мурах побудував три спеціяльно укріплені брами-ворота, то на найбільше виставлених на небезпеку воротах не бачить сильнішої забезпеки від нападів ворога, як покрова Пречистої Діви Марії. Тому, як вінець фортифікації столиці, ставить на цих воротах **церкву Благовіщення Пречистої Діви Марії**, якої Архангельське Поздоровлення стає кличем матери українських городів. Так отже церква Благовіщення Пречистої Діви Марії, вкрита золотою бляхою (відти і назва воріт), золоті ворота — це символ віддання українського народу під покрову Пречистої Діви Марії, це памятка проголошення Пречистої Діви Марії царицею українського народу.

Повних девятьсот літ Пречиста Діва Марія є справжньою царицею українського народу. Так від перших часів християнства в Україні наші прадіди називали Преч. Діву Марію, співаючи прегарні пісні-догмати св. Івана Дамаскина: „Предста цариця одесную тебе, тя бо матер ходатайцу живота показа". (Догмат, глас: 4). Слово „цар', „цариця" не було в Україні осоружне, бо тоді не було ще Романових. З твору о. Іляріона знаємо, що в княжих часах Христа називано — царем. В історії української літератури Михайла Возняка, том І. (Львів, 1920), на стор. 128 читаємо слова о. Іляріона, звернені до св. Володимира В.: „Наслідувачу Константина Великого, рівний йому розумом, рівний любовю до Христа. Той покорив Богові грецьку й римську державу, а ти в Україні блаженний, бо таксамо, як у них, у нас Христос царем називається".

Без найменшого сумніву можна твердити, що й сьогодні в східній Україні, закріпощеній Москвою, в сибірських тайгах чи на Соловках, наші браття — ці невільники двацятого століття — зітхають до Цариці України — Преч. Діви Марії. Це слово в їх душах і серцях осяяне найкращим світлом. Також ми, українці Галицької Землі, маємо Пречисту Діву Марію називати Царицею українського народу, бо в молитві, уложеній галицьким Преосвященним Єпископатом, сказано: „А Ти, Пресвята Богородице, Мати і Царице українського краю!" Слово Цариця поставлене тут з таким вимовним символом, як Мати, отже нема потреби заміновати його іншим словом, як напр., княгиня, бо це були в Україні титули володарів, а не Божої Матери.

І подібно, як у р. 1933, з нагоди 1900-ліття Христових мук, коли все українське громадянство заманіфестувало свою любов до Христових ідеалів публичною маніфестацією у Львові, а по всьому краю пониіся відгомін сильного оклику зі столичного города Льва „Хай живе Христос-Цар!", так і в цьому році, в 900-літні роковини проголошення Преч. Діви Марії Царицею Українського Народу, нехай залунає по всій українській землі могутнє: Слава Пречистій Діві Марії, Цариці Українського Народу!

В 900-ліття володіння Цариці Українського Народу станьмо всі в непереможні лави під її лелійні прапори. Нехай нашим кличем до боротьби з ворожим злом, за зневажену її та її сина честь, буде клич: З Марією за Христа й Україну! Хай у 900-ліття володіння Пречистої Діви Марії полине до її материнських стіп золотим гомоном жагуча просьба-молитва всіх українських сердець:

„Маріє! Царюй нам довіку!" — („Новий Час").

о. М. Вояковський.

Злобне питання.

Пані Галузинська оповідає приятелькам, як то неию захоплювалися чоловіки вчора в гостині у пп. Кульчоок.

— Всі чоловіки захоплювалися моїми зубами! — каже вона між іншим.

— Чи подавали собі їх із рук до рук? — питається одна злобна приятелька.

—o—

Пан Щипавка купив своїй жінці гамак і причіпив до галузей двох дерев. Жінка дивиться і якось неспокійно каже:

— Мені здається, що ця одна гиля не видержить і зломиться.

На це пан Щипавка:

— А що мене обходить дурна гиляка! Хай ломиться! Я купив тобі гамак, щоб ти мала приємність...

—o—

Пані приймає нову служницю, переглядає її службову книжечку:

— Та ви були на останній службі всього лише два дні?

— Так, прошу пані, бо та пані дуже короткий зір мала.

— Та це хіба не могло бути причиною?!

— Так, прошу пані, лише це було причиною. Зараз першого дня та пані всадила цитрину до клітки. При цьому канарок вилетів із клітки і літав по всьому мешканні. Коли на другий день сів на столі, пані видушила його до чаю. Коли я це побачила — відійшла!

—o—

Пані (до нової наймички, яку приняла з села): — Чи сільничка все ще неповна?

Наймичка: — Ні, прошу пані, то страшно тяжко впихати сіль крізь такі маленькі дірочки!

На літниці.

Гість (до власниці пансіонату): — Скільки, пані, порахуєте за нічліг у вашім пансіонаті?

Власниця: — Гм, це залежить від положення...

Гість: — Я найрадше сплю на взнак... а кілько пані за це рахують?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АНСОНІЯ, КОНН.

Прогулька Союзу Українок.

На закінчення літнього сезону місцеве українське жіноцтво, згуртоване в 38 відділі Союзу Українок Америки, влаштувало 28. серпня ц. р. прогульку на фарму нашого громадянина Івана Ганчарика в Орандж, Конн. Він не тільки відступив місце на фармі зовсім безплатно, але ще й старався власним трудом помогти, щоб ця прогулька випала гарно.

Забава мала більше товариcько-приватний характер. Крім членниць і їх родин не було нікого. Треба признати, що наше місцеве жіноцтво не тільки бере живу участь у громадському житті (нераз більше від чоловіків), але також уміє подбати про добрий настрій і приємність у дотичній прогульці. Провід у приготуванні смачних страв і в обслузі спочивав у руках отсих членкиць: Катерини Шуран, Анни Вавро, Анастасії Короташ, Юлії Загоруйко, Марії Королишин і Анастасії Стадник.

В гарнім ліску, в чудовий погідний літній день, почалася ця щира товариська забава. Як звичайно, пішли розмови на ріжні громадські і приватні теми, поплила солодка українськая пісня, а не обійшлось і без щирого українського гумору. Бо хоч нас, українців, часто тяжка доля бе, то проте ми не тратимо здорового гумору.

У розмовах говорили також про рідний край. Великий той наш український нарід! Сорок пять міліонів! Якби так усі українці зрозуміли свою силу й замісць витрачувати її на власне нищення обернули її проти своїх ворогів, то своя самостійна держава повсталаб відразу. Та, дивлячись на наш поступ, можна таки мати добру надію щодо будучности нашого народу.

Поглянутиб тільки на наше жіноцтво. Ще кілька літ тому наші жінки мало займалися громадськими справами. Переважали в громадській роботі все чоловіки. А тепер дуже часто можна побачити зовсім що інше. Якраз жінки беруть тепер верх у народній роботі над чоловіками. І якщо наші чоловіки не хотять дуже лишатися позаду, то мусять добре підтягатися, щоб здогнати жінок.

Як при кожній нагоді, так і тепер, забавляючися, жінки не забули і про рідний край і перевели збірку на його потреби. Збіркою занялись Анастасія Короташ і Анна Мерещак. Вони зібрали $15, які вислано через Обєднання на українських інвалідів.

Жертвували: М. Горбовий, І. Ганчарик по $1; Я. Короташ, Анастасія Короташ, Е. Табака, Марія Табака, Г. Патинок, Юстина Патинок, Т. Кісик, Марта Кісик, Юлія Мартишка, Анна Мартишка, Катерина Шуран, Анна Вавро, Геновефа Гірчаковська, Марія Королишин, Евгенія Винник, Михайлина Захарієвич, Анастасія Стадник, Марія Шуран, Анна Наджора, В. Шклянник (литовець), Марія Фралігер, Єлисавета Родзіх, Анна Мерещак по 50 ц.; Меланія Підкова, Анна Жук, Анна Мудра, Ева Рахель, Анна Олеськевич по 25 ц.; дрібниими 25 ц.

Анастасія Короташ, Анна Мерещак.

Дві прикмети мусить мати дівчина, з якою хочеш оженитися.

Попереше: Повинна бути така гарна, що ти готов би з нею оженитися навіть якби вона не мала грошей.

Подруге: Повинна мати так багато грошей, що ти оженився б з нею навіть тоді, колиб вона була погана як опириця.

СОНЦЕ В ТАБЛЄТКАХ

Видно, не були такі дурні старинні єгиптяни, коли покланялися сонцю, наче богові. Римський учений і письменник Пліній (родився 23-го року після Христа, помер 79-го року підчас вибуху Везувія) прославляв сонце як лікарство проти всяких недуг. І лише тому, що люди мають „коротку память", могло статися, що в середневічних часах забули про сонце як лічничий засіб, а щойно за наших часів знову „відкрили" його. Це „відкриття" зрештою завдячуємо лише припадкові. Один лікар у швайцарській санаторії припадково запримітив, що зпоміж багатьох дітей, хорих на кривуху (рахітіс), видужували ті скоро, яких ліжка стояли до сонця. Відтоді то сонце стали вважати найкращим ліком проти кривухи.

Досі як лікарство проти кривухи вживали трану. Чим пояснити, що такі ріжні від себе засоби, як звіринний товщ і сонце впливають однаково?

Кривуха — як відомо — це недуга дитячого віку. Кости дитини щоправда ростуть, одначе не мають конечної твердости. Є це наслідком недостачі відповідної скількости вапна, яке є конечною умовиною здорового кістяка. Кістяк хорої на кривуху дитини не є тверднший від хрястки, тому не може вдержати тагару тіла й деформується. Криві ноги в формі букви Х або О, вузька грудна клітка наслідком здеформовання ребер, хорі зуби це наслідки недуги дитячого віку — кривухи.

Наслідки кривухи відомі вже були давно, одначе не знали причин тієї недуги. І щойно в наших часах удалося ствердити, що кривуху спричинює недостача деяких складників в організмі. Це такі модні сьогодні вітаміни. Протирахітичну вітаміну назвали вітаміною „Д". Дуже багато її є в рибячому трані — і це саме пояснює лікувальну силу трану при випадках кривухи. Також багато інших споживчих артикулів має в собі вітаміну „Д", одначе найчастіше недостає тієї вітаміни. Одначе всі майже харчі виказують т. зв. „провітаміну", яка під впливом сонця, його ультрафіолетних промінів легко перемінюється у вітаміну.

Відколи повище стало відоме, почесть, що її сонцю віддавав фараон Тутанкамон, і соняшна терапія молодшого від нього Плінія — одержала за наших часів основу хемічної натури.

Коли ми пізнали механічний та хемічний вплив соняшних промінів, знаємо нині, що замість виставляти на сонце хору на кривуху дитину, вистане виставити на сонце страву дитини, головно молоко поставити на сонце, щоб на нього ділали ультрафіолетні проміні. Щоправда під впливом тих промінів молоко дістає не дуже то приємний смак, та той смак можна усунути при помочі апарату, що його винайшов д-р Шоль. Цей апарат насвітлюваному молоку привертає його природний смак.

Та що кровяче молоко, залежно від раси корови, її поживи і т. д. має в собі „провітаміну", далі тому, що можна знищити інші вітаміни, які є в молоці, коли його занадто будемо насвітлювати — то не задоволнились і цією методою. Крім того кривуху треба лікувати, коли хорий є ще немовлятком, то тоді кровяче молоко не є головним кормом дитини. Отже вчені стараються створити вітаміну „Д" у чисто хемічній формі, в точно означеній скількости. Тепер одною тисячною, а навіть десятьтисячною частинкою міліграма вітаміни „Д" Так зближається кінець непримного для дітей трану. Кожна мати могтиме замісць трану давати дитині перед спанням... сонце в таблєтках...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

САВТПОРТ, КОНН.

З весілля на інвалідів.

Дня 28. ц. р. Петро й Ева Хома справляли весілля своїй першій донці Катерині. Весілля відбулося досить гучно. Родичі молодої постаралися про гарну гостину для гостей. Забавляючись весело, гості не забули також про народню справу і на поклик Михайла Ваната та М. Сендзіка зібрали $7.50 на українських інвалідів. Зложили по $1: П. Хома, М. Сендзік, Ю. Гоголь, С. Габіцький, М. Ванат, Ю. Совик; по 50 ц.: М. Репко, Т. Скиба; по 25 ц.: М. Команський, Олена Гайда. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Юрій Гоголь.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

З весілля на народню ціль.

Дня 5. вересня ц. р. відбулося вінчання Анни Кость з П. Живіцьким, якого довершив о. В. Дяків в українській православній церкві. В часі веселої забави староста Михайло Табачук згадав про тих, що їм не судилося веселитись, а саме про інвалідів української армії, і попросив гостей, щоб зложили свої датки на ту ціль. Жертвували: П. Живіцький $2; М. Табачук, $1; Ю. Нестор 50 ц. Решту дрібними. Разом $10.25. Гроші вислано через Обєднання. Згадані молодята, хоч роджені тут, беруть живу участь у народній роботі.

Д. Фенканин.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Збірка на читальню в Чолганах.

Нижче подаю спис жертводавців, які зложили на мої руки жертви на читальню в селі Чолганах, пов. Долина. Збірка виносила $24.60. Доложивши 40 ц., я вислав на руки читальні $25. Зложили: О. Митішин $2; по $1: Тов. ім. Д. Вітовського, 375 У. Н. С.; В. Настасяк, Д. Настасяк, М. Білий, В. Коцюбинський, Т. Федус, М. Ворончак, Н. Купер; по 50 ц.: Я. Лизняк, Г. Дорожовський, Н. Воложанський, В. Гнідий, І. Литвин, К. Хасюк, І. Кусека, Й. Лаврів, В. Сапелюк, С. Мілян, І. Швець, М. Нисевич, А. Боднар, Т. Свистун, М. Головатий, Л. Кіс, І. Федун, А. Колодіш, Т. Сорока, М. Шивалюк, Бережницький, С. Ялечко, О. Стасюк, С. Гвіздь, В. Корпчук; по 25 ц.: С. Служинський, І. Чопик, М. Сохончак, М. Маєвський, І. Ямір, М. Х., Т. Чемериз; А. Чичула 35 ц.

Василь Васильюк.

ТРОЙ, Н. Й.

З весілля на політичних вязнів.

На весіллю в Петра і Степанії Бачинських у Трой переведено збірку на політичних вязнів, яка дала $17. Зложили по $1: Текля Куріца, О. Спяк, Д. Реґа, М. Галайко, М. і Т. Маліґловка, П. Бачинський, І. Дмитерко, С. Бомба, О. Бомба, Г. Джинджиристий (старший), Й. Білинський. Решту дрібними датками. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Т. Маліґловка.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

З хрестин на інвалідів.

У громадян Теодора і Катерини Немі відбулися 6. вересня ц. р. хрестини їх сина Романа. Підчас веселої забави забрав слово гром. Михайло Галевич і попросив гостей, щоб зложили жертви для наших українських інвалідів у ріднім краю. Збіркою занявся кум Ілля Віхоть і ця збірка принесла $7. Жертвували: М. Галевич $1.50; по $1: І. Віхоть, Т. Немі, П. Пундяк, В. Бобинський, І. Немі; Катерина Похурська 50 ц.

При тій нагоді хочу додати, що так, як по інших місцевостях, так і в нас на фармах не бракує большевицьких агентів, які розбивають народню роботу й хочуть перешкодити народнім збіркам. Вони відмовляють навіть збірки на українських інвалідів. Та наші люди вже пізналися на них і знають, що ці агенти вислуговуються московсько - жидівській большевицькій кошарі. М. Галевич.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(117)

Знов ціла процесія маянців, на чолі з королевою Залією і Тарзаном, рушила довгими коридорами в напрямку ями ягуарів. У цій ямі мав згинути Тарзан. Ціла процесія мала торжественний вигляд. Залія і Тарзан ішли кількаканадцять кроків на переді. Залія була скупчена в собі і щось завзято думала. Вона в голові снувала плян.

Нагло вона повернулась до нього обличчям і почала мімікою показувати йому, щоб він зачав кричати, зачав йойкати і нарікати, що зближається його смерть. Вона надіялася, що в той спосіб бодай на кілька днів їй удасться відсунути його смерть, а потім вона пічне щось далі продумувати. Але Тарзан не розумів, чого вона хоче.

Він думав, що вона йому так покривляється. Залія тепер сама добре здавала собі справу з того, що вона не хоче смерти цього чоловіка. Чим ближче вони підходили до ями ягуарів, тим неспокійнішою ставала Залія. Вона знов обернулась обличчям до Тарзана і хотіла йому щось виявснити, але Тарзан схопив її і підніс угору.

Піднявши її вгору, Тарзан повернувся до решти маянців і теж знаками хотів їм дати до зрозуміння, що коли вони будуть переслідувати його, то він ударить їх королевою об землю і вбе її на місці. Маянці зрозуміли погрозу і багато з них почали вагатися, чи йти далі за Тарзаном. Але тут втрутився хитрий жрець і повернув справи кудиінде.